

Мадей А.С.

студентка,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Сучасні перетворення українського суспільства, системна криза його основних сфер, невизначеність державної ідеології, антитерористична операція на Сході України та інші проблеми суспільного розвитку прямо позначилися на молодому поколінні. Сьогодні відбувається погіршення найважливіших характеристик молоді: здоров'я, освіти, матеріального забезпечення, зниження її соціального статусу. Глибокі зміни у суспільства привели до розшарування молоді з соціально-економічними характеристиками, змінюється роль і місце молодих людей у становленні нового суспільства. В цих умовах особливої актуальності набуває питання права на соціальний захист молоді. Саме тому, в умовах соціального розшарування українського суспільства та різкого зниження рівня забезпеченості як економічно неактивної частини населення, так і економічно активної, проблеми соціальної захищеності громадян є одними з першочергових для дослідження та актуальними для теоретичного переосмислення їх юридичного змісту.

Соціальне законодавство охоплює весь спектр правовідносин, які стосуються надання соціальних допомог різним верствам населення, в тому числі молоді, їх соціально-економічної підтримки та створення належних умов для їх життєдіяльності. Усе це загалом спрямоване на формування їх соціальної безпеки кожної особи [1, с. 96], захищеності від зовнішніх та внутрішніх загроз, реалізацію прав і свобод особистості. Молодь є важливою складовою сучасного українського суспільства, носієм інтелектуального потенціалу, визначальним фактором соціально-економічного прогресу [2]. Відповідно до чинного законодавства ця категорія населення України складають особи віком від 14 до 35 років. У цьому віці молодь набуває професійно-трудового та соціального статусу в суспільстві [3, с. 325]. Слід констатувати, що молодь сьогодні опинилася у скрутному становищі через світову економічну кризу, недостатнім матеріальним забезпеченням, відсутністю належного

фінансування у сфері освіти, що вимагає від держави забезпечення соціального захисту, що являє собою систему гарантованих державою економічних, соціальних, правових заходів, що забезпечують молоді соціальний, культурний, духовний та фізичний розвиток і створюють умови для достатнього життєзабезпечення.

Беззаперечним є факт, що важливе місце серед молоді посідає студентство. Саме у студентські роки особа починає розвиток своєї особистості, визначає коло своїх інтересів, обирає майбутню професію, а згодом і перше робоче місце. Студенти як складовий елемент молоді є невід'ємною у розвитку освіти і науки в Україні, носієм її інтелектуального потенціалу, а також джерелом поповнення економічно активного населення. У цьому віці студенти лише стають на стежину дорослого життя і ще є дуже вразливими до різних зовнішньоекономічних, політичних і соціальних факторів. Саме тому роль держави у формуванні ефективної соціально політики студентів через соціально-економічну підтримку, соціальну безпеку, забезпечення достатнього рівня соціальної захищеності як населення в цілому, так і кожного громадянина окремо. Наразі студенти опинилися у скрутному становищі через недосконалість системи соціального захисту студентської молоді, яка існує в Україні. В першу чергу, це зумовлено недостатнім матеріальним забезпеченням, відсутністю належного фінансування у сфері освіти. Також не всі студенти в нашій країні, на жаль, забезпечені житлом на період навчання, а ті хто його має, скаржаться на його невідповідність жодним стандартам. Якщо говорити про правове регулювання, то сучасне законодавство щодо молодіжної політики і студентства є застарілим, вже давно не відповідає сучасним реаліям і потребує негайного реформування(оновлення). Оскільки Україна у 2005 році приєдналася до Болонського процесу у сфері освіти, важливим є також вирішення проблем ефективного соціального захисту студентів [4, с. 201], основними завданнями якого є організація системи збереження і зміцнення морального і фізичного здоров'я молодих людей, допомога в складних ситуаціях, налагодження відносин в соціумі, аналіз конкретних соціальних ситуацій, що забезпечують саморозвиток особистості студента, реалізацію його творчого потенціалу.

В цілому соціальний захист молоді ми визначаємо як планомірне створення умов для цілеспрямованого розвитку людини в процесі його соціалізації і подальшого професійного становлення. Вагоме місце серед напрямків соціального захисту посідає стипендіальне забезпечення

студентів. Так, виплата стипендій студентам є основою соціальної підтримки та захисту студентів, які навчаються за державним замовленням, а також є заохоченням до підвищення рівня своїх знань. Дане питання регулюється низкою нормативно-правових актів, серед яких Постанова Кабінету Міністрів України «Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах», Постановою Кабінету Міністрів України «Про питання стипендіального забезпечення». На сьогодні розмір мінімальної ординарної академічної стипендії для закладів III-IV рівня акредитації складає лише 1300 грн. Варто звернути увагу, що Постанова була прийнята востаннє редагована у 2017 році і фактично розмір стипендії не змінюється вже три роки. Ще саме стосується і підвищеної стипендії, яка складає лише 1660 грн і виплачується за особливі успіхи у навчанні. Відповідно до ЗУ «Про державний бюджет», прожитковий мінімум на одну особу встановлений у розмірі 2027 грн [5]. Це означає, що розміру стипендії не вистачить навіть на задоволення якихось мінімальних потреб студента. Цікавим є положення у ЗУ «Про прожитковий мінімум», в якому зазначено, що «прожитковий мінімум застосовується для встановлення розмірів мінімальної стипендії» [6]. Проте у реальному житті, ми можемо побачити, що це зовсім не відповідає дійсності. Таким чином, мінімальний розмір стипендій повинен бути збільшений і змінюватися щороку, оскільки це неабияк впливає на економічне становище студентів.

Соціальний захист молоді повинен включати не тільки діяльність органів державної влади, але і реалізацію комплексу заходів, які сприяють самостійному захисту соціально-економічних прав молоді. Комплекс заходів, що включає соціальний захист повинен також обов'язково створювати гарантії щодо безперешкодної реалізації права на освіту для соціально незахищених громадян. Це, в першу чергу, стосується студентської молоді, що має обмежені фізичні можливості. Держава як гарант конституційних прав повинна пристосувати всі заклади освіти до архітектурних особливостей будівель, забезпечити кваліфікованими кадрами по роботі з такою категорією студентів, а також технічними пристроями та відповідною апаратурою тощо. Варто звернути увагу на необхідність існування ефективного соціального захисту такої соціально незахищеної категорії студентської молоді як дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування. Політика соціального захисту із числа цих студентів – це не тільки матеріальне

забезпечення та грошова допомога їм, а й підтримка у соціалізації та пристосуванні дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до проживання в суспільстві. Зокрема, на законодавчому рівні закріплено право таких осіб на здобуття безкоштовної вищої освіти на конкурсній основі під час вступу, отримання соціальних стипендій, безкоштовне проживання на період навчання тощо. Це свідчить про той факт, що соціальний захист студентської молоді є досить багатоаспектним і спрямований на захист різних категорій із їх числа. Що є правильним, оскільки Україна є соціальною державою і повинна захищати права та інтереси кожного громадянина.

Особливе значення має молодіжна зайнятість, оскільки впливає на розвиток ринку праці та економіки держави взагалі. Специфіка молодіжних ресурсів праці, які визначаються високим рівнем фізичної енергії, бажанням до найскорішої самореалізації, самоствердження, самовизначення в житті, полягає в тому, що молодь у той же час є однією з найбільш вразливих соціальних груп. Дослідження показують, що проблеми молоді на ринку праці зумовлені особливостями її соціального стану та трудової поведінки: рівень освіти, наявність професії або кваліфікації; підвищені вимоги щодо працевлаштування (престижу, заробітку), змісту, характеру та умов праці тощо.

Наразі, науковці зазначають, що одними із причин демографічної кризи в Україні є зміни життєвих ціннісних орієнтаціях громадян (перевага малодітних сімей, збільшення кількості позашлюбних дітей, поширення добровільної бездітності), зниження рівня доходів значної частини населення, відсутність необхідності народження дітей, як основи благополуччя та гаранта забезпечення батьків у старості. Усе це породжує низку негативних явищ та вимагає від держави і суспільства спільної роботи з підвищення соціальної підтримки молоді та розроблення нових форм державної політики, які базуються на дотриманні загальноєвропейських принципів.

Підводячи підсумки доцільно зазначити, що ключовим напрямом державної соціальної політики України повинно бути створення ефективних змін удосконалення системи соціального захисту молоді, механізм реалізації якої неналежно врегульований нормами національного законодавства, тому потребує вдосконалення та подальшого дослідження. Особливу увагу потрібно звернути саме на реформування законодавства у сфері забезпечення права студентської молоді на працю, адже рівень безробіття, на жаль, є дуже високим.

Список використаних джерел:

1. Мальяга Л.Ю. Юридична природа соціального законодавства України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2018. Вип. 4. Том 1. С. 96-98.
2. Молодь: її права та її становлення в сучасній Україні: Роз'яснення Міністерства Юстиції України № 0032323-12 від 13.09.2012.
3. Россохатський П.М. Основні напрями державного управління у сфері соціального захисту. *Актуальні проблеми державного управління*. 2014. № 1. С. 324-329.
4. Плахтій Ю.В. Основи соціально-правового захисту студентів у європейському просторі вищої освіти. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18 : Економіка і право*. 2014. Вип. 25. С. 200-205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2014_25_314
5. Про розміри стипендій у державних та комунальних навчальних закладах, наукових установах. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1047. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1047-2016-%D0%BF>
6. Про державний бюджет на 2020 рік. Закон України від 14 листопада 2019 року № 294-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-IX>
7. Мальяга Л.Ю. Теоретико-правові питання соціального захисту багатодітних сімей в Україні в контексті євроінтеграційного спрямування. *Eurasian Academic Research Journal*. 2017. № 1. С. 89-96.

Петренко В.А.

студент,

Науковий керівник: Грекова М.М.

кандидат юридичних наук, доцент,

Полтавський юридичний інститут

ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ШТРАФУ ЯК ВИДУ ДИСЦИПЛІНАРНОГО СТЯГНЕННЯ

Наявність дисциплінарної відповідальності працівників виступає для роботодавця необхідним фактором, який дозволяє врахувати його інтереси у високій продуктивності праці, ефективності виробництва, оптимізації організації і управління кадровими ресурсами. У той же час, регламентація підстав та умов стягнень, законність і обґрунтованість їх